poniedziałek, 01.04.2024

ŚWIĘTE TRIDUUM PASCHALNE – CZASEM ŚWIĘTOWANIA

Wyjaśnienie Triduum paschalnego

Bardzo proste i wyczerpujące wyjaśnienie Triduum Paschalnego tutaj: Wyjaśnienie Triduum Paschalnego z Gościa Niedzielnego

ŚWIĘTE TRIDUUM PASCHALNE – CZASEM ŚWIĘTOWANIA

Najdłuższe i najważniejsze święta w całym roku. Trzy doby świętowania, bo jakże ciężko zrozumieć sens Zmartwychwstania, bez zrozumienia tajemnicy Kapłaństwa, Eucharystii, Męki Pańskiej i przebywania Jezusa w grobie.

Triduum Paschalne (z łac. triduum – Trzy Dni) to najważniejsze wydarzenie w ciągu roku liturgicznego katolików. Jego istotą jest celebracja Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa, która rozpoczyna się wieczorną Mszą Wieczerzy Pańskiej w Wielki Czwartek, a kończy się drugimi nieszporami po południu Niedzieli wielkanocnej. I dlatego w wielu krajach europejskich Wielki Piątek jest dniem wolnym od pracy a co za tym idzie, mają przez to znacznie większe możliwości przygotowania się do przeżywania Triduum Paschalnego, czego niestety w naszym kraju brakuje. Zamiast przeżywania pamiątki Ostatniej Wieczerzy, Modlitwy w Ogrójcu, Męki i Śmierci Jezusa na Krzyżu – ciężka praca zarobkowa, pośpiech, nerwowość, hałaśliwe czyszczenie dróg publicznych w obrębie miasta, jakby nie można było tego wszystkiego dzień wcześniej zrobić. I zanim do świętowania się przygotujemy mamy już Wigilię Paschalną.

-

WIELKI CZWARTEK

Wieczorem o godz. 18:00 rozpoczyna się uroczysta Msza Wieczerzy Pańskiej, która stanowi zarazem początek Świętego Triduum Paschalnego. Jest ona sprawowana na pamiątkę Ostatniej Wieczerzy, podczas której Chrystus ofiarował Bogu Ojcu pod postaciami chleba i wina Swoje Ciało i Swoją Krew, a następnie dał Apostołom do spożycia oraz nakazał im, by czynili to na Jego pamiątkę. Podczas tego wydarzenia, Jezus Chrystus ustanowił dwa sakramenty święte: Kapłaństwo i Eucharystię.

Przed rozpoczęciem Mszy Wieczerzy Pańskiej nie ma w kościele Najświętszego Sakramentu na znak, że to właśnie na Ostatniej Wieczerzy Jezus ustanowił ten Sakrament. Po procesyjnym wejściu i obrzędach wstępnych, śpiewa się hymn Chwała na wysokości Bogu, podczas którego rozbrzmiewają wszystkie dzwony i dzwonki w kościele. Po zakończeniu hymnu wszystkie dzwony i organy milkną aż do hymnu "Chwała na wysokości Bogu" śpiewanego podczas Wigilii Paschalnej. Dotychczas używane dzwonki i gong zastępują drewniane kołatki. Podczas tej Mszy św. konsekruje się odpowiednią liczbę komunikantów na Mszę Wieczerzy Pańskiej, jak i na Liturgię Męki Pańskiej w Wielki Piątek, oraz Hostię do wystawienia w Grobie Pańskim. Ostatnim elementem liturgii jest uroczyste przeniesienie Najświętszego Sakramentu do kaplicy adoracji, zwanej ciemnicą. Podczas przeniesienia śpiewa się hymn Sław języku tajemnicę. Tabernakulum pozostaje puste, Wieczna lampka zgaszona, a ołtarz obnażony ze świec, mszału i obrusu.

WIELKI PIĄTEK

Z wielkiego szacunku do ofiary Jezusa Chrystusa poniesionej na krzyżu za grzechy całego świata tego dnia nigdy się nie odprawia Mszy świętych. Jest to dzień powagi, skupienia i postu, w którym szczególnie czci się drzewo krzyża. Od rana trwa adoracja Najświętszego Sakramentu w Kaplicy Adoracji – nazywanej Ciemnicą. Centrum tego dnia jest Liturgia Męki Pańskiej o godz. 18:00. Ołtarz jest tego dnia obnażony: bez krzyża, kwiatów, świeczników i obrusów.

Kapłan ubrany w szaty mszalne czerwonego koloru udaje się do ołtarza, po czym następuje prostracja i modlitwa (bez wezwania Módlmy się). Przez prostrację należy rozumieć leżenie krzyżem lub padanie na twarz, które jest wyrazem szczególnego uniżenia się wobec Boga (większego niż klęczenie) oraz wyrazem głębokiej modlitwy. W liturgii Wielkiego Piątku można wyróżnić kilka zasadniczych części. Pierwszą z nich jest Liturgia Słowa zawierająca m.in.: odczytanie Męki Jezusa oraz bardzo rozbudowaną Modlitwę Powszechną sięgająca starożytności chrześcijańskiej. Modlitwę tę stanowi 10 wezwań, z których każde składa się ze wstępu, modlitwy w ciszy, oracji śpiewanej przez kapłana i aklamacji "Amen", będącej wyrazem potwierdzenia ze strony ludu.

Następnym bardzo istotnym elementem liturgii jest Adoracja Krzyża. To uroczyste odsłonięcie krzyża (zakrytego najczęściej od V Niedzieli wielkiego postu). Kapłan dokonuje odsłonięcia w trzech etapach, za każdym razem śpiewając: "Oto drzewo Krzyża, na którym zawisło Zbawienie świata", na co ludzie odpowiadają: "Pójdźmy z pokłonem". Następnie wierni oddają cześć odsłoniętemu krzyżowi, np. poprzez pocałunek stóp ukrzyżowanego Jezusa. W tym czasie śpiewa się pieśni pasyjne.

Po Adoracji Krzyża następuje Komunia Święta. Obrzędy Komunii Świętej są pozbawione przekazania znaku pokoju. Komunia rozdawana jest z Hostii konsekrowanych w Wielki Czwartek. Podczas Komunii nakrywa się obrusem ołtarz oraz ustawia świece i mszał. Po Komunii wszystko zostaje zniesione.

Ostatnia część podstawowej liturgii Wielkiego Piątku to procesja do Grobu Pańskiego. Zgodnie z wielowiekową tradycją po ukończeniu liturgii Męki Pańskiej, przenosi się Najświętszy Sakrament do Grobu Pańskiego i wystawia do adoracji. W kaplicy Grobu Pańskiego powinien być ołtarz, choćby przenośny i tabernakulum do przechowywania puszek z Najświętszym Sakramentem. Monstrancję nakrytą welonem można wystawić na ołtarzu lub na tronie, który powinien być umieszczony blisko ołtarza. Kapłan i posługujący, po krótkiej adoracji w ciszy udają się do Zakrystii.

WIELKA SOBOTA

W Wielką Sobotę Kościół trwa przy Grobie Pańskim rozważając Mękę i Śmierć Chrystusa. Dawniej przed Liturgią Wigilii Paschalnej niszczono ołtarz i budowano nowy, współcześnie ołtarz zostaje obnażony, a kościoły są sprzątane. Formalnie Wielka Sobota posiada tylko teksty Liturgii Godzin, nie ma natomiast formularza Mszy Świętej, a Liturgia Wigilii Paschalnej należy już do Niedzieli Zmartwychwstania (z uwagi na żydowski system dat, według którego po zachodzie słońca w sobotę rozpoczyna się niedziela).

Tego dnia ścisły święty post paschalny już i tak nie obowiązuje jak dawniej, to nadal jest zalecany do Wigilii Paschalnej.

WIGILIA PASCHALNA I NIEDZIELA WIELKANOCNA

Liturgia Wigilii Paschalnej jest najważniejszą celebracją w całym Roku Liturgicznym. Zgodnie z bardzo dawną tradycją noc poprzedzająca Niedzielę Zmartwychwstania powinna być czuwaniem na cześć Pana (Wj 12, 42). Wierni, posłuszni upomnieniu

Ewangelii (Łk 12, 35 nn), trzymają w rękach zapalone świece. Wszystkie obrzędy Wigilii Paschalnej odbywają się w nocy: nie wolno ich rozpocząć, zanim nie zapadnie noc, a należy je zakończyć przed świtem niedzieli. Kapłani ubierają się w szaty mszalne koloru białego.

Niezwykle bogata liturgia Wigilii Paschalnej składa się z kilku bardzo istotnych etapów, które wszystkie razem połączone w uporządkowaną całość pozwalają dokładniej zrozumieć sens Zmartwychwstania Chrystusa. Pierwszy z nich to Liturgia Światła. Najpierw przed kościołem kapłan święci ogień, od którego zapala się paschał – symbol Chrystusa Zmartwychwstałego. Na świecy paschalnej kapłan kreśli krzyż i litery: ⊠(alfa) i ⊠(omega). Oznacza to, że na początku był Bóg i on też przyjdzie na końcu jako Miłosierny Sędzia. Na paschale kapłan zapisuje bieżącą datę, chcąc podkreślić, że Chrystus przechodzi od punktu alfa (od stworzenia świata) do punktu omega (końca świata) historii zbawienia, która przechodzi również przez ten konkretny rok. Ponadto kapłan wbija w paschał pięć gwoździ (gron) symbolizujących pięć ran Chrystusa mówiąc przy tym: Przez swoje święte rany jaśniejące chwałą niech nas strzeże i zachowuje Chrystus Pan. Amen. Swoją symbolikę ma również światło świecy paschalnej, rozjaśniające mroki ciemnego kościoła, odwołuje się do Chrystusa, który rozprasza mroki ludzkiego życia, nadając mu sens, a także do stworzenia świata, kiedy w mrokach ciemności rozbłysła światłość. Następnie kapłan wnosi zapalony paschał do świątyni, zatrzymując się u progu, na środku świątyni i przed ołtarzem głównym śpiewając Światło Chrystusa. Lud odpowiada wówczas Bogu niech będą dzięki. Wszyscy zapalają świece od płomienia paschału, podając sobie światło. Następnie okadza paschał i śpiewa Exsultet, czyli uroczyste Orędzie wielkanocne zaczynające się od słów: "Weselcie się już zastępy Aniołów w niebie…"

Drugi etap to Liturgia Słowa, która przewiduje dziewięć czytań biblijnych: siedem starotestamentalnych, epistoła (ósme czytanie, zawsze z listu św. Pawła do Rzymian, umiejscowione tuż po odśpiewaniu hymnu "Chwała na wysokości Bogu" i symbolizujące przejście ze Starego do Nowego Testamentu) oraz ewangelia, które są przeplatane psalmami responsoryjnymi i modlitwami.

Po ostatnim czytaniu ze Starego Testamentu i modlitwie, kapłan intonuje hymn „Chwała na wysokości", podczas którego, podobnie jak w trakcie Mszy Wieczerzy Pańskiej w Wielki Czwartek, uderza się we wszystkie dzwony, grają organy, a kołatki zastępuje się dzwonkami i gongiem. Po uroczystym hymnie celebrans odmawia kolektę. Następnie lektor odczytuje Epistołę, a później śpiewane jest uroczyste Alleluja i psalm responsoryjny. Potem kapłan czyta Ewangelię i wygłasza homilię.

Kolejnym etapem wielkosobotniej uroczystości jest Liturgia Chrzcielna w trakcie której śpiewana jest Litania do Wszystkich Świętych, po czym celebrans błogosławi wodę chrzcielną, zanurzając w niej trzy razy paschał.

Kolejnym elementem jest Liturgia Eucharystyczna, a jej przebieg jest podobny do Liturgii Eucharystycznych innych niedziel.

Ceremonię kończy uroczysta procesja rezurekcyjna z Najświętszym Sakramentem, która jest radosnym ogłoszeniem zmartwychwstania Chrystusa i wezwaniem całego stworzenia do udziału w triumfie Zmartwychwstałego. W naszym kościele procesja następuje nie po Wigilii Paschalnej, a przed pierwszą Mszą poranną w niedzielę o godz. 7:00. Rozpoczyna się ona wtedy rano przy Grobie Pańskim, przy którym kapłan śpiewem oznajmia zmartwychwstanie Chrystusa. Po powrocie do kościoła odśpiewuje się hymn „Chwała na wysokości". Po rozdaniu Komunii wiernym śpiewa się uroczysty Hymn Te Deum „Ciebie, Boga wysławiamy". I od tej Niedzieli przy ołtarzu krzyż jest ozdobiony czerwoną stułą, znajduję się tam także paschał oraz figura Chrystusa zmartwychwstałego.